



ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

για το σχεδιασμό δράσεων ΕΚΤ της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027

Μάιος 2021



Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επενδύουμε στον άνθρωπο!



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ**
- 2. Ο ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**
- 3. Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**
- 4. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2021-2030**
- 5. ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΝΤΑΞΗ**
- 6. ΑΠΟΪΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ**
- 7. ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ (CHILD GUARANTEE)**
- 8. ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (INCLUSIVE EDUCATION) ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**
- 9. ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ (LONG TERM CARE)**
- 10. ΝΕΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**
 - 10.1 Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ)**
 - 10.2 Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία (Reinforced Youth Guarantee)**
- 11. ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων και η προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, αποτελούν πρωταρχικούς στόχους πολιτικής σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Το παρόν κείμενο αποτελεί μια ενημερωτική παρουσίαση των κύριων αρχών και πολιτικών, βάσει του οποίου διαμορφώνεται το πλαίσιο πολιτικής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για την αναπηρία και, το οποίο επηρεάζει, κατ' επέκταση, το εθνικό πλαίσιο πολιτικής, τις επιμέρους εθνικές στρατηγικές καθώς και τη διαμόρφωση των σχετικών δράσεων που θα ενσωματωθούν στο ΕΣΠΑ της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, σε συνάρτηση με την εθνική στρατηγική για την αναπηρία (βλ. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2020).

Στο πλαίσιο αυτό, θα γίνει μια παρουσίαση κατ' αρχάς του διεθνούς πλαισίου πολιτικής και των σχετικών βασικών αρχών που το διέπει, στο οποίο βασίζεται και το ευρωπαϊκό πλαίσιο και αναφέρεται ρητά στα επιμέρους κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση των βασικών κοινωνικών αρχών και στόχων σε επίπεδο Ένωσης με επικέντρωση στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, οι οποίοι συνδέονται με το ΕΚΤ και αναφέρονται ρητά στον Κανονισμό ΕΚΤ+ της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (βλ. σχέδιο Κανονισμού).

Τέλος, θα γίνει παρουσίαση επιλεγμένων πολιτικών που είτε εστιάζουν είτε κάνουν ειδικές αναφορές στα άτομα με Αναπηρία είτε τα συμπεριλαμβάνουν στις ομάδες-στόχους. Συνδέονται δε με τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και, συνεπώς, τα Κράτη Μέλη οφείλουν να τις λάβουν υπόψη στη διαμόρφωση της νέας προγραμματικής περιόδου και το σχεδιασμό των δράσεων ΕΚΤ που αφορούν την αναπηρία.

1. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε διεθνές επίπεδο, οι στόχοι της καταπολέμησης των διακρίσεων και της προώθησης των δικαιωμάτων και της ισότητας των ευκαιριών των ατόμων με αναπηρία, συνδέονται άμεσα με τους όρους της [Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία](#) του 2006, η οποία έχει κυρωθεί από το ελληνικό κράτος με το Νόμο 4074/2012. Βάσει της σύμβασης, τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν να θεσπίζουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται σε αυτήν, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρίες σε εκπαίδευση, εργασία και υγεία σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα, σε ικανοποιητικές συνθήκες φροντίδας και διαβίωσης, και στην ένταξή τους στην κοινότητα. Επισημαίνεται ότι:

- Σύμφωνα με το **άρθρο 2** της σύμβασης, διάκριση βάσει της αναπηρίας σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό βάσει της αναπηρίας, οι οποίοι έχει ως σκοπό ή επίπτωση να εμποδίσει ή να ακυρώσει την αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση, σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, ατομικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης και της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής.
- Παράλληλα, σύμφωνα με το **άρθρο 7** της σύμβασης θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζεται στα παιδιά με αναπηρίες «η πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, σε ίση βάση με τα υπόλοιπα παιδιά».
- Στο **άρθρο 19** τα Κράτη αναγνωρίζουν το ισότιμο δικαίωμα όλων των ΑμεΑ να ζουν ανεξάρτητα και να αποτελούν μέλη της κοινότητας, καθώς και να λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα που διευκολύνουν την πλήρη απόλαυση αυτού του δικαιώματος των ΑμεΑ και την πλήρη ένταξη και συμμετοχή τους στην κοινότητα.
- Επίσης, στο **άρθρο 28**, αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ΑμεΑ για ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης για τα ίδια και τις οικογένειες τους, συμπεριλαμβανομένης της ικανοποιητικής διατροφής, ενδυμασίας και στέγασης, συγχρόνως δε και το δικαίωμα της συνεχούς βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης τους, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία και την προώθηση αυτού του δικαιώματος χωρίς διάκριση λόγω της αναπηρίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η σχετική σύμβαση έχει ληφθεί υπόψη στην εκπόνηση του ελληνικού [Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία](#), υιοθετώντας τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, με στόχο την εξασφάλιση «ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και συμμετοχής στην κοινωνική ζωή».

Οι προαναφερόμενοι στόχοι συνδέονται επίσης και με τη [Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού](#) του 1989, η οποία έχει κυρωθεί από το ελληνικό κράτος με το Νόμο 2101/1992. Ειδικότερα:

- Σύμφωνα με το **άρθρο 23** της σύμβασης, αναγνωρίζεται για τα παιδιά με αναπηρίες, ότι θα «πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου».

Στο ίδιο άρθρο αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών για ειδική φροντίδα και ενθαρρύνεται η παροχή μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και με τέτοιο σχεδιασμό ώστε τα ανάπηρα παιδιά να έχουν αποκλειστική πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση, στην περίθαλψη, στην αποκατάσταση αναπήρων, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική τους ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους εξέλιξης.

- Σύμφωνα με το **άρθρο 27** αναγνωρίζεται το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Ο ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει υιοθετήσει τις παραπάνω διεθνείς συμβάσεις, οι επιμέρους πολιτικές και παρεμβάσεις που αποφασίζονται, βασίζονται στις αρχές των συμβάσεων αυτών και γίνεται συχνά σχετική μνεία στα επίσημα κείμενα και έγγραφα.

Στην κατεύθυνση αυτή είναι ο **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2010** (Χάρτης), ο οποίος έχει καταστεί νομικά δεσμευτικός με την επικύρωση της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων (βλ. [επικαιροποιημένο κείμενο του 2016 \(2016/C 202/02\)](#)):

- Το **άρθρο 21** απαγορεύει τις διακρίσεις, μεταξύ άλλων λόγω αναπηρίας. Ειδικότερα, απαγορεύει «κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».
- Το **άρθρο 26** «αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο».
- Το **άρθρο 34** αναγνωρίζει το δικαίωμα σε παροχές κοινωνικής ασφάλειας και υπηρεσίες σε περιπτώσεις εξάρτησης ή απώλειας της απασχόλησης. Ειδικότερα, αναγνωρίζει «το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις, όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης».
- Επισημαίνεται επίσης, το **άρθρο 14**, όπου αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες το δικαίωμα την εκπαίδευση για όλα τα άτομα: κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση και περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Παράλληλα, το **άρθρο 15** αναγνωρίζει το δικαίωμα στην εργασία για όλα τα άτομα: κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.

Σημειώνεται ότι ο **Κανονισμού ΕΚΤ+ της νέας Π.Π. 2017-2020** συμπεριλαμβάνει άρθρο για την τήρηση του Χάρτη (βλ. σχέδιο Κανονισμού ΕΚΤ+, άρθρο 8), όπου αναφέρει τον καθορισμό διορθωτικών μέτρων, σε περίπτωση που η Επιτροπή διαπιστώσει παραβίαση του Χάρτη.

3. Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων του 2017 (Πυλώνας), συνδέεται με τον προαναφερόμενο Χάρτη (βλ. επίσης Έγγραφο Εργασίας SWD(2017) 201 final της Επιτροπής). Επαναδιατυπώνει δε τις βασικές αρχές και τα βασικά δικαιώματα της Ε.Ε. που είναι «απαραίτητα για τη δίκαιη και αποδοτική λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας στην Ευρώπη του 21ου αιώνα» με στόχο την «οικοδόμηση ενός περισσότερο βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, μέσα από την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας και τη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών για επενδύσεις, δημιουργία θέσεων εργασίας και προώθηση της κοινωνικής συνοχής» (βλ. προοίμιο του Πυλώνα).

Η Αρχή του Πυλώνα που αφορά κατεξοχήν τα άτομα με αναπηρία είναι η:

Αρχή 17 Ένταξη ατόμων με αναπηρία: *Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα σε εισοδηματική στήριξη που διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, και εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους.*

Η αρχή, συνδέεται με τα άρθρα **21, 26** και **34** του Χάρτη και αναδεικνύει το δικαίωμα:

- σε εισοδηματική στήριξη ως ένα από τα στοιχεία κοινωνικής προστασίας,
- σε υπηρεσίες που επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, καθώς και
- σε προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας,

ως βασικά μέτρα ώστε τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να απολαμβάνουν τα υπόλοιπα δικαιώματα που προβλέπονται στις αρχές του Πυλώνα, καθώς και πλήρη ισότητα και ένταξη στην εργασία και στην κοινωνία. Η εν λόγω αρχή έχει ευρύτερη εμβέλεια από το υφιστάμενο κεκτημένο, καθώς εξειδικεύει τον αναγκαίο, αλληλοενισχυόμενο συνδυασμό αυτών των μέτρων.

Υπό το πρίσμα αυτό, στόχος του Πυλώνα είναι να αποτυπώσει την **ολιστική προσέγγιση** της αναπηρίας που κατοχυρώνεται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, την υποστήριξη, δηλαδή, των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς κοινωνικής πολιτικής - στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία, τη στέγαση, τη φροντίδα, κτλ - καθόλη τη διάρκεια της ζωής τους. Παράλληλα, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια, να διασφαλίσει την ατομική αυτονομία και ανεξαρτησία τους, ίσες ευκαιρίες, καθώς και την πλήρη συμμετοχή τους και ένταξη τους στην κοινωνία, σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα, μέσω και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό (συμβατικά/mainstream αγαθά και υπηρεσίες).

Η παραπάνω προσέγγιση ενσωματώνεται και σε άλλες αρχές του Πυλώνα, οι οποίες είτε κάνουν ρητή αναφορά στην αναπηρία είτε συνδέονται με τα επιμέρους ζητήματα της αναπηρίας. Μεταξύ άλλων, επισημαίνονται οι ακόλουθες αρχές:

Αρχή 1: Εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση. Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας.

Ειδικότερα, η αρχή προβλέπει γενικό δικαίωμα σε εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλη τη διάρκεια του βίου και έχει ευρύτερη εμβέλεια από το άρθρο **14** του Χάρτη, καθώς επικεντρώνεται στην ποιότητα και την άρση των αποκλεισμών.

Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η διά βίου μάθηση χωρίς αποκλεισμούς προϋποθέτουν προσβάσιμα μέσα για την απόκτηση, διατήρηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε επίπεδο που επιτρέπει σε όλους την κοινωνική τους ενσωμάτωση και μία ενεργό ζωή. Στο πλαίσιο αυτό, οι ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες ή των ατόμων από μειονεκτούντα περιβάλλοντα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η πρόσβασή τους σε ισότιμη βάση. Καίριας σημασίας είναι η παρέμβαση σε πρώιμο στάδιο και η εξατομικευμένη βοήθεια και στήριξη.

Η σχετική αρχή συνδέεται με τη δημιουργία και ανάπτυξη ενός συστήματος **Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης** (inclusive education), χωρίς αποκλεισμούς, η οποία με τη σειρά της, συνδέεται τόσο με το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής «**Εγγύηση για τα Παιδιά**» (Child Guarantee), όσο και με τις ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη **Μετάβαση από την Ιδρυματική Φροντίδα στη Φροντίδα σε Επίπεδο Τοπικής Κοινότητας** (Αποϊδρυματοποίηση) (βλ. επίσης, παρακάτω).

Επίσης, συνδέεται, μεταξύ άλλων, με:

- Τη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ του 2011 σχετικά με πολιτικές για τη **μείωση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου.**
- Το **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων** του 2020 για τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθεκτικότητα.
- Τη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ του 2020 για «**μια γέφυρα προς την απασχόληση - Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία**».

Αρχή 3: Ισότητα ευκαιριών. Ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ίση μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση, και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό. Προάγεται η ισότητα ευκαιριών για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες.

Η παραπάνω αρχή, η οποία κάνει ρητή αναφορά και στην αναπηρία, συνδέει τον Πυλώνα με το άρθρο 21 του Χάρτη. Επεκτείνει δε την προστασία από διακρίσεις στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης

και της εκπαίδευσης. Αξίζει να σημειωθεί η αναφορά στο δικαίωμα πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο γενικό πληθυσμό, τονίζοντας την ισότιμη πρόσβαση στις συμβατικές (mainstream) υπηρεσίες και κοινωνικά συστήματα.

Αρχή 4: Ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης. Αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε έγκαιρη και εξατομικευμένη συνδρομή με στόχο τη βελτίωση των προοπτικών του για απασχόληση ή αυτοαπασχόληση. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα στήριξης για την αναζήτηση εργασίας, την κατάρτιση και την επανειδίκευση» (σημείο α) και, επίσης, ότι «οι άνεργοι έχουν δικαίωμα σε εξατομικευμένη, αδιάλειπτη και συνεπή στήριξη» (σημείο γ).

Η παραπάνω αρχή συνδέεται με:

- Τα άρθρα **14, 29** (δικαίωμα πρόσβασης σε όλους/ες στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας) και **34** του Χάρτη,
- Τη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ του 2020 για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — **Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία**.
- Τη Σύσταση της Επιτροπής του 2008 σχετικά με την **Ενεργό Ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας**.

Όπως και στον τομέα της εκπαίδευσης, καίριας σημασίας είναι η παρέμβαση σε πρώιμο στάδιο, η εξατομικευμένη βοήθεια και η στήριξη για την ενίσχυση της ικανότητας επαγγελματικής ένταξης.

Αρχή 11: Φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών: α. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. β. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε προστασία από τη φτώχεια. Τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών.

Η καθολική διαθέσιμη και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αφορά όλα τα παιδιά και ιδίως εκείνα που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ειδικές ανάγκες ή αναπηρίες. Ειδικότερα, η αρχή 11β παρέχει στα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα το δικαίωμα σε ειδικά μέτρα - κυρίως δε σε ενισχυμένη και στοχευμένη στήριξη - με στόχο τη διασφάλιση της ίσης πρόσβασής τους σε κοινωνικά δικαιώματα και της απόλαυσης αυτών.

Η παραπάνω αρχή συνδέεται με:

- Το άρθρο **14** του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε δωρεάν παρακολούθηση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης καθώς και με το άρθρο **24, παράγραφος 1**, του Χάρτη, το οποίο παρέχει στα παιδιά το δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους,
- Τη Σύσταση της Επιτροπής του 2008 σχετικά με την **Ενεργό Ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας**, όσον αφορά την ανάγκη για πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής μέριμνας,

- Τη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ του 2011 σχετικά με πολιτικές για τη μείωση της **Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου**, όπου μνημονεύεται η παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και αγωγής ως προληπτικό μέτρο για τη μείωση του κινδύνου πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, καθώς και με την αναγνώριση από την Ένωση ότι η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παρέχει την απαραίτητη βάση για τη διά βίου μάθηση, την κοινωνική ένταξη, την προσωπική ανάπτυξη και τη μελλοντική απασχολησιμότητα.
- Τη Σύσταση της Επιτροπής του 2013 «**Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας**», και, σε συνέχεια της σύστασης αυτής, με την πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής (Μάρτιος 2021) για μία σύσταση του Συμβουλίου για τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου πολιτικής «**Εγγύηση για τα Παιδιά**» (Child Guarantee). Σύμφωνα με το τελευταίο, τα ΚΜ καλούνται να συντάξουν σχετικά εθνικά σχέδια δράσης κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, τα οποία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν μέτρα για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την ισότητα ευκαιριών, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου πακέτου μέτρων πολιτικής με γνώμονα τα δικαιώματα των παιδιών.

Αρχή 18: Μακροχρόνια φροντίδα. *Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε οικονομικά προσιτές, καλής ποιότητας υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, και ιδίως υπηρεσίες κατ' οίκον περίθαλψης και υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας.*

Η παρούσα αρχή αφορά άμεσα τα άτομα με αναπηρία και κατοχυρώνει για πρώτη φορά σε επίπεδο Ένωσης το δικαίωμα σε υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας για τα μη αυτοεξυπηρετούμενα άτομα. Προβλέπει την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών που θα βοηθούν άτομα με εύθραυστη υγεία ή εξαρτώμενα άτομα να διατηρούν την κατάσταση υγείας τους και τη λειτουργική τους κατάσταση για όσο το δυνατόν περισσότερο και να βελτιώσουν την αυτονομία τους. Συνδέεται δε με :

- Τα άρθρα 26 και 34 του Χάρτη.
- Τη Σύσταση της Επιτροπής του 2008 για την **Ενεργό Ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας**, όπου συνιστάται στα Κράτη Μέλη να παρέχουν υπηρεσίες, οι οποίες είναι σημαντικές για τη στήριξη των πολιτικών ενεργητικής και οικονομικής ένταξης, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας (βλ. επίσης, παρακάτω). Προχωρεί ένα βήμα περισσότερο από την σύσταση, ευνοώντας τις υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον καθώς και τις υπηρεσίες φροντίδας σε επίπεδο κοινότητας.
- Τα πρόσφατα συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ της 12/3/2021 **για την Ενσωμάτωση της Γήρανσης στις Δημόσιες Πολιτικές**, κατόπιν και της **Πράσινης Βίβλου σχετικά τη Γήρανση** που παρουσίασε η Επιτροπή για διαβούλευση στις 27-1-2021.

Ειδικότερα, η ανάπτυξη υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας βοηθά τα άτομα με ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας και αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα και να ενταχθούν στην κοινότητα. Κατά αυτόν τον τρόπο, γίνονται σε γενικές γραμμές σεβαστές οι προτιμήσεις των ατόμων που έχουν ανάγκη από φροντίδα όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση για όσο το δυνατόν περισσότερο. Υπό το πρίσμα αυτό, συνδέεται άρρηκτα με τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες Γραμμές για την αποϊδρυματοποίηση και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας (βλ. επίσης παρακάτω).

Σημειώνεται δε, ότι η προώθηση της μετάβασης από τη φροντίδα εντός ιδρυμάτων στη φροντίδα σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας αναφέρεται ρητά στον Κανονισμό ΕΚΤ+ της νέας Π.Π. 2017-2020 (βλ. σχέδιο Κανονισμού ΕΚΤ+, άρθρο 6).

4. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2021-2030

Η ευρωπαϊκή [Στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες 2021-2030](#), αποτελεί συνέχεια της αντίστοιχης ευρωπαϊκής στρατηγικής 2010-2020, και συμβάλλει στην εφαρμογή, εκ μέρους της ΕΕ και των Κρατών Μελών της, της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, όσο και στην υλοποίηση του Πυλώνα.

Ειδικότερα, η αναγκαιότητα μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία συνδέεται με:

- Την καταπολέμηση των διακρίσεων, ως θεμελιώδη στόχο του **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης**.
- Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία όσον αφορά την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία, σε συνέχεια της **Αρχής 17 του Πυλώνα**.
- Την οικοδόμηση μιας Ένωσης Ισότητας, που αποτελεί **προτεραιότητα της Επιτροπής**, σε συνδυασμό με τις στρατηγικές/πολιτικές της Ένωσης για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ, την καταπολέμηση του ρατσισμού, την ισότητα των φύλων και τα άτομα Ρομά.

Στο πλαίσιο αυτό, προσδιορίζει τις κύριες πρωτοβουλίες γύρω από τα ακόλουθα βασικά θέματα:

- **Ενωσιακά δικαιώματα:** Τα άτομα με αναπηρία έχουν το ίδιο δικαίωμα με τους άλλους πολίτες της Ένωσης να μετακινούνται σε άλλη χώρα ή να συμμετέχουν στα πολιτικά πράγματα.
- **Ανεξάρτητη διαβίωση και αυτονομία:** Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να ζουν ανεξάρτητα και να επιλέγουν πού και με ποιον επιθυμούν να ζήσουν.
- **Καμία διάκριση και ίσες ευκαιρίες:** Η στρατηγική αποσκοπεί στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και την προστασία των ατόμων με αναπηρία έναντι κάθε μορφής διάκρισης και βίας.

Ειδικότερα, γίνεται, μεταξύ άλλων, αναφορά:

- Στην προσβασιμότητα, ως τον «ενεργοποιητή» δικαιωμάτων, αυτονομίας και ισότητας.
- Στο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να απολαμβάνουν τα ενωσιακά δικαιώματα, όπως η ελεύθερη μετακίνηση και διαμονή στην Ένωση και η συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες.
- Στην αξιοπρεπή ποιοτική διαβίωση, την ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, την ενίσχυση της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης και των υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας.
- Στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και την ενίσχυση της πρόσβασης σε υπηρεσίες προώθησης της απασχόλησης και σε ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση.
- Στην καταπολέμηση των διακρίσεων και την ανάπτυξη των ίσων ευκαιριών και στην προστασία των ατόμων με αναπηρία έναντι κάθε μορφής διάκρισης και βίας. Ειδικότερα,

στην ισότιμη πρόσβαση σε γενικές (mainstream) και ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά, όπως:

- ✓ η δικαιοσύνη, η νομική προστασία και η ασφάλεια,
 - ✓ η κοινωνική προστασία και η βιώσιμη και προσβάσιμη υγειονομική περίθαλψη,
 - ✓ η συμπεριληπτική εκπαίδευση
 - ✓ η στέγαση
 - ✓ η τέχνη και ο πολιτισμός, η ψυχαγωγία, ο αθλητισμός και ο τουρισμός.
- Στην προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία παγκοσμίως.
 - Στην αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής μέσα από την προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου και των πολιτικών στους όρους που θέτει η σχετική Σύμβαση του ΟΗΕ, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμών και των Κρατών Μελών, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, σε εθνικό επίπεδο, καθώς και τη χρηματοδοτική υποστήριξη μέσω των ευρωπαϊκών πόρων.
 - Στην ευαισθητοποίηση, τη διακυβέρνηση και την εξασφάλιση ορθής παρακολούθησης και μέτρησης μέτρηση της προόδου.

5. ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΝΤΑΞΗ

Η πολιτική ενεργούς ένταξης στηρίζεται στην προαναφερόμενη Σύσταση της Επιτροπής «σχετικά με την ενεργό ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας» (σύσταση 2008/867/ΕΚ της 3/10/2008). Παρά τον τίτλο, με αναφορά στα άτομα που υφίστανται αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, η σύσταση ξεπερνά την ένταξη στην αγορά εργασίας και αφορά επίσης όσους δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτήν. Επισημαίνει ότι οι πολιτικές ενεργούς ένταξης πρέπει να διευκολύνουν:

- για όσους μπορούν να εργαστούν, την ένταξη σε βιώσιμες και ποιοτικές θέσεις απασχόλησης,
- για όσους δεν μπορούν, την παροχή πόρων που να επαρκούν για μια αξιοπρεπή διαβίωση, σε συνδυασμό με την παροχή στήριξης για τη συμμετοχή τους στην κοινωνία.

Ορίζει μια ολοκληρωμένη στρατηγική, που θα συνδυάζει 3 σκέλη:

1. Επαρκή εισοδηματική στήριξη:

Αναγνώριση του βασικού δικαιώματος των ατόμων για επαρκείς πόρους και ικανοποιητική κοινωνική αρωγή, ώστε να μπορεί το άτομο να ζει με αξιοπρέπεια, στο πλαίσιο μιας συνολικής και συνεπούς προσπάθειας για καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι επαρκείς πόροι θα πρέπει να συνδυάζονται με πολιτικές για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των ατόμων. Για όσους έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν θα πρέπει, επίσης, να συνδυάζονται με την ενεργό διαθεσιμότητα για εργασία ή για επαγγελματική κατάρτιση.

2. Αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς:

Λήψη μέτρων για τα άτομα που έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί

ότι τους παρέχεται αποτελεσματική βοήθεια για να βρουν, να επιστρέψουν ή να παραμείνουν σε θέση εργασίας που ανταποκρίνεται στις εργασιακές ικανότητές τους. Στο πλαίσιο αυτό, συστήνεται:

- ✓ η κάλυψη των αναγκών των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας,
- ✓ η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς,
- ✓ η προώθηση ποιοτικών θέσεων εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις αμοιβές και τις παροχές, τις συνθήκες εργασίας, την υγεία και την ασφάλεια, την πρόσβαση στη διά βίου μάθηση και τις προοπτικές σταδιοδρομίας,
- ✓ η καταπολέμηση της κατάρτησης της αγοράς εργασίας, με την προώθηση της διατήρησης της θέσης απασχόλησης και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ανέλιξης.

3. Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες:

Λήψη κάθε πρόσφορου μέτρου, ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν, να λαμβάνουν κατάλληλη κοινωνική στήριξη μέσω της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες, όπως η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής αρωγής, απασχόλησης και εκπαίδευσης, στεγαστικής βοήθειας και εργατικών κατοικιών, παιδικής μέριμνας, μακροχρόνιας περίθαλψης και υγειονομικής φροντίδας. Συστήνεται δε ότι οι υπηρεσίες θα πρέπει να διέπονται από τις εξής αρχές:

- ✓ εδαφική διαθεσιμότητα, φυσική προσπελασιμότητα, προσιτό κόστος,
- ✓ αλληλεγγύη, ίσες ευκαιρίες για τους χρήστες των υπηρεσιών και τους υπαλλήλους, και κατάλληλη συνεκτίμηση της πολυμορφίας των χρηστών,
- ✓ επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, στις συνθήκες εργασίας και στην κατάλληλη υλική υποδομή,
- ✓ ολοκληρωμένες και συντονισμένες υπηρεσίες, που σχεδιάζονται και παρέχονται με ολοκληρωμένο τρόπο,
- ✓ συμμετοχή των χρηστών και εξατομικευμένες προσεγγίσεις, για να ικανοποιηθούν οι πολλαπλές ανάγκες των ατόμων,
- ✓ παρακολούθηση, αξιολόγηση των επιδόσεων και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Στο πλαίσιο αυτό, συστήνεται στα Κράτη Μέλη να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα των ολοκληρωμένων πολιτικών ενεργητικής ένταξης μέσω:

- α) Του συνολικού σχεδιασμού των πολιτικών μέτρων με το σωστό συνδυασμό των 3 σκελών της στρατηγικής, λαμβάνοντας υπόψη τον κοινό αντίκτυπο στην ένταξη των ατόμων και τις πιθανές αλληλεξαρτήσεις τους, συμπεριλαμβανομένων των συνεργειών και των αρνητικών συνεπειών.
- β) Της ολοκληρωμένης εφαρμογής των 3 σκελών της στρατηγικής, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα πολυποίκιλα αίτια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και να ενισχυθεί ο συντονισμός μεταξύ των δημόσιων φορέων και υπηρεσιών.
- γ) Του συντονισμού μεταξύ τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και κοινοτικών αρχών.
- δ) Της ενεργού συμμετοχής όλων, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των φορέων παροχής υπηρεσιών, στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των στρατηγικών.

Επισημαίνεται δε ότι οι εθνικές πολιτικές ενεργητικής ένταξης θα πρέπει να:

- α) υποστηρίζουν την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων,
- β) προάγουν την ισότητα των δύο φύλων και την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους,
- γ) συνεκτιμούν προσεκτικά το σύνθετο χαρακτήρα των διαφόρων πολλαπλών μειονεκτημάτων και τις ειδικές καταστάσεις και ανάγκες των διαφόρων ευάλωτων ομάδων,
- δ) λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και να βελτιώνουν την εδαφική συνοχή,
- ε) μπορούν να υποστηρίξουν την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και να εμποδίσουν τη μεταβίβαση της φτώχειας από γενιά σε γενιά.

6. ΑΠΟΪΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Τα άτομα με αναπηρία, αποτελούν, μαζί με τα παιδιά και τους ηλικιωμένους, μία από τις 3 βασικές ομάδες-στόχου της πολιτικής αποϊδρυματοποίησης και της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, η οποία συμβαδίζει με τους όρους της Σύμβασης για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (βλ. άρθρο 19). Στο πλαίσιο αυτό, είναι μια διαδικασία μετάβασης η οποία στηρίζεται στην αρχή της ανεξάρτητης διαβίωσης και της συμμετοχής στην κοινότητα.

Σε επίπεδο Ένωσης, εκπονήθηκαν το 2012 οι [Κοινές Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Μετάβαση από την Ιδρυματική Φροντίδα στη Φροντίδα σε Επίπεδο Τοπικής Κοινότητας](#) η οποίες θέτουν τους βασικούς όρους της διαδικασίας μετάβασης.

Ως «ίδρυμα» νοείται οποιαδήποτε μορφή στεγαστικών δομών όπου:

- οι ένοικοι είναι απομονωμένοι από την ευρύτερη τοπική κοινότητα ή/και αναγκάζονται να ζουν μαζί,
- οι ένοικοι δεν έχουν επαρκή έλεγχο της ζωής τους και των αποφάσεων που τους αφορούν, και
- οι απαιτήσεις του ίδιου του οργανισμού τείνουν να υπερέχουν των ατομικών αναγκών των ενοίκων.

Ως «αποϊδρυματοποίηση» νοείται η διαδικασία ανάπτυξης ενός φάσματος υπηρεσιών στην τοπική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης, προκειμένου να εξαλειφθεί η ανάγκη ιδρυματικής φροντίδας.

Ως «υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας» νοείται το φάσμα των υπηρεσιών που δίνουν στα άτομα τη δυνατότητα να ζουν στην τοπική κοινότητα. Συμπεριλαμβάνει υπηρεσίες που αφορούν τη στέγαση, την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, την απασχόληση, τον πολιτισμό και την αναψυχή, στις οποίες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι, ανεξάρτητα από τη φύση της μειωμένης τους ικανότητας ή του επιπέδου υποστήριξης που χρειάζονται.

Οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις προαναφερόμενες διεθνείς συμβάσεις. Επισημαίνουν δε την ανάγκη εκπόνησης Εθνικών Στρατηγικών για τη Μετάβαση από την Ιδρυματική Φροντίδα στη Φροντίδα σε Επίπεδο Κοινότητας (στρατηγικές αποϊδρυματοποίησης), οι οποίες θα πρέπει να έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΠΟΪΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στόχος:

- α) Κλείσιμο των ιδρυμάτων διαμονής μακράς διάρκειας,
- β) Ανάπτυξη υψηλής ποιότητας εξατομικευμένων υπηρεσιών σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αποσκοπούν στην πρόληψη της ιδρυματοποίησης, και τη μεταφορά των πόρων από τα ιδρύματα διαμονής μακράς διάρκειας στις νέες υπηρεσίες, ώστε να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα,
- γ) Πρόσβαση σε όλους στις συμβατικές (mainstream) υπηρεσίες (συμβατικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς), όπως η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η απασχόληση, η στέγαση, η υγεία και οι μεταφορές, σε όλα τα παιδιά και τους ενήλικους με ανάγκες υποστήριξης.

Οι υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας συμπεριλαμβάνουν:

- Συμβατικές υπηρεσίες (π.χ. στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, απασχόληση, πολιτισμό και αναψυχή) στις οποίες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι ανεξάρτητα από τη φύση της μειωμένης τους ικανότητας ή του επιπέδου υποστήριξης που χρειάζονται.
- Εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως προσωπική βοήθεια για τα άτομα με αναπηρία, προσωρινή φροντίδα, κ.ά.. Ο όρος περιλαμβάνει την παροχή οικογενειακής φροντίδας ή οικογενειακού τύπου φροντίδας για τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων της φροντίδας που υποκαθιστά την οικογένεια και προληπτικών μέτρων για την έγκαιρη παρέμβαση και την οικογενειακή στήριξη.

Προκειμένου να κριθούν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες θα πρέπει να ενσωματώνουν:

- ✓ μία ολιστική προσέγγιση προς μια πολυεπίπεδη παρέμβαση, που να συμπεριλαμβάνει επιμέρους τομείς πολιτικής (υγεία, εκπαίδευση, στέγαση, απασχόληση, μεταφορές, ψυχαγωγία, κτλ, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου (για όλες τις ηλικίες) και, συνάμα,
- ✓ εξατομικευμένη προσέγγιση (π.χ. κατάρτιση εξατομικευμένων πλάνων βάσει του προφίλ και των αναγκών του ατόμου).

Βασικά σημεία της στρατηγικής (Βασική Κατευθυντήρια Γραμμή 4). Θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αξίες και αρχές.
- Μέτρα πρόληψης της ιδρυματοποίησης μαζί με μέτρα υποστήριξης της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη διαβίωση σε επίπεδο οικογένειας ή/και τοπικής κοινότητας.
- Μέτρα βελτίωσης της λειτουργίας των συστημάτων προστασίας των παιδιών, κοινωνικής φροντίδας, υγείας και εκπαίδευσης.
- Μέτρα βελτίωσης της ικανότητας του έμψυχου δυναμικού.
- Μέτρα διασφάλισης της ίσης πρόσβασης σε καθολικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, της εκπαίδευσης, της στέγασης και των μεταφορών.
- Μέτρα κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας.

- Θέσπιση προδιαγραφών ποιότητας σε εθνικό επίπεδο και ενός λειτουργικού συστήματος επιθεώρησης για την παροχή υπηρεσιών.
- Δράσεις ευαισθητοποίησης.
- Απαιτούμενες αλλαγές στο νομικό πλαίσιο για την υποστήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής.
- Οικονομικοί διακανονισμοί για την υποστήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής.

Επίσης, δίνεται έμφαση, μεταξύ άλλων:

- ✓ Στην αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης.
- ✓ Στην χαρτογράφηση των υπαρχόντων υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.
- ✓ Στις απαιτούμενες αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο.
- ✓ Στην ενσωμάτωση δράσεων πρόληψης, προκειμένου να εξαλειφθεί η ανάγκη ιδρυματικής φροντίδας.
- ✓ Στην εγκαθίδρυση α) ενός συστήματος παρακολούθησης και επιθεώρησης ποιοτικών standards υπηρεσιών και β) ενός μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής της μεταρρύθμισης.
- ✓ Στη συμμετοχή των φορέων/εταίρων να συμμετέχουν στην κατάρτιση τόσο της στρατηγικής όσο και του σχεδίου δράσης.

Οι Εθνικές Στρατηγικές θα πρέπει να συνοδεύονται από την κατάρτιση σχετικών Εθνικών Σχεδίων Δράσης, τα οποία θα πρέπει να ενσωματώνουν τα εξής σημεία:

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΑΠΟΪΔΡΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Πλαίσιο διοίκησης. Σύνθεση και ρόλος της ομάδας διαχείρισης και ηγεσίας.
- Δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν και να αντιστοιχούν στους στόχους και τα μέτρα της στρατηγικής.
- Χρονοδιάγραμμα.
- Τα ιδρύματα και τα άτομα τα οποία αφορά.
- Υπηρεσίες που θα αναπτυχθούν.
- Προϋπολογισμός, διαθέσιμοι πόροι, απαιτούμενη χρηματοδότηση για τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του συστήματος και διασύνδεση κόστους, αναγκών και αποτελεσμάτων.
- Δείκτες, πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης, συμπεριλαμβάνοντας την παρακολούθηση και αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών και τον προσδιορισμό των σχετικών κριτηρίων / προδιαγραφών ποιότητας (πλαίσιο ποιοτικού ελέγχου).

Όσον αφορά τους διαθέσιμους πόρους και την απαιτούμενη χρηματοδότηση και σύμφωνα με την [Εργαλειοθήκη για τη χρήση των Ταμείων της Ε.Ε. για τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας](#):

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα πρέπει να στηρίζουν επενδύσεις σε μακροπρόθεσμες βιώσιμες μεταρρυθμίσεις. Κατά κανόνα (με επιφύλαξη προσαρμογής ανάλογα με τα διάφορα εθνικά/περιφερειακά πλαίσια):

- Τα **Διαρθρωτικά Ταμεία** θα πρέπει να στηρίζουν επενδύσεις στην ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών.

Σημειώνεται ότι η δυνατότητα κάλυψης των μεταβατικών δαπανών με χρηματοδότηση από την ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καλυφθούν κάποιες από τις διπλές δαπάνες λειτουργίας κατά τη διαδικασία μετάβασης στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, δεδομένου ότι είναι μια περίπλοκη διαδικασία που απαιτεί επιπρόσθετους πόρους, ειδικά στην αρχή της διαδικασίας και ενόσω και τα δύο συστήματα λειτουργούν παράλληλα.

- Ο **εθνικός προϋπολογισμός** θα πρέπει να συνεχίσει να καλύπτει το κόστος λειτουργίας του ιδρύματος έως ότου αρχίσουν να λειτουργούν οι νέες υπηρεσίες και όλοι οι τρόφιμοι έχουν εγκαταλείψει το ίδρυμα.
- Μόλις οι νέες υπηρεσίες έχουν αναπτυχθεί και λειτουργούν, ο εθνικός προϋπολογισμός που χρησιμοποιούταν προηγουμένως για τη λειτουργία του ιδρύματος πρέπει να μεταφερθεί στις νέες υπηρεσίες (αποκλειστική διάθεση των κονδυλίων).

Το ΕΚΤ μπορεί να στηρίξει:

- ✓ Την ανάπτυξη ενός φάσματος ολοκληρωμένων υπηρεσιών που θα δίνουν στα άτομα τη δυνατότητα να εγκαταλείψουν τα ιδρύματα διαμονής και να ζήσουν στην τοπική κοινότητα με κατάλληλη υποστήριξη και θα προλαμβάνουν την τοποθέτηση σε ιδρύματα. Π.χ. υπηρεσίες για την έγκαιρη παρέμβαση, την οικογενειακή στήριξη, τη φροντίδα από ανάδοχους γονείς, την παροχή ατομικής βοήθειας, την αποκατάσταση, την υποστήριξη διαμονής σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, τα προγράμματα ανεξάρτητης διαβίωσης και την υποστηριζόμενη απασχόληση.
- ✓ Την επένδυση στη διαχείριση της διαδικασίας αλλαγής και στη συγκρότηση εργατικού δυναμικού με επαρκή προσόντα, συμπεριλαμβανομένης της εκ νέου κατάρτισης του προσωπικού ιδρυματικής φροντίδας στην εργασία στις νέες υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

Το ΕΤΠΑ:

- ✓ Μπορεί να υποστηρίξει στοχευμένες επενδύσεις στις συμβατικές υποδομές υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών, στην εκπαίδευση, τη στέγαση και σε εξειδικευμένες υπηρεσίες όπου χρειάζεται, με στόχο την ενίσχυση της πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στην τοπική κοινότητα.
- ✓ Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να στηρίξει την ανέγερση νέων ιδρυμάτων διαμονής μακράς διαρκείας ή την ανακαίνιση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων. Οι στοχευμένες επενδύσεις σε υφιστάμενα ιδρύματα μπορούν να αιτιολογηθούν μόνο ως μεταβατικά μέτρα εντός του πλαισίου μιας στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις για σκοπούς αντιμετώπισης άμεσων κινδύνων που απειλούν τη ζωή των τροφίμων και που σχετίζονται με κακές υλικές συνθήκες.

Σε εθνικό επίπεδο, αναμένεται η ολοκλήρωση της εθνικής στρατηγικής και του σχετικού σχεδίου δράσης.

7. ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ (CHILD GUARANTEE)

Η πολιτική «Εγγύηση για τα Παιδιά» (Child Guarantee) συνδέεται άρρηκτα με τα ζητήματα της αναπηρίας. Ειδικότερα, τα παιδιά με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών ΑμεΑ που ζουν σε ιδρύματα και δομές κλειστού τύπου, αποτελούν μία από τις 4 βασικές ομάδες παιδιών της πολιτικής Εγγύησης για το Παιδί. Επίσης, τα παιδιά από οικογένειες με γονείς που χρήζουν υποστήριξη (γονείς με σοβαρές ασθένειες, ψυχικά ασθενείς, κατάκοιτοι, ΑμεΑ, κτλ) αποτελούν μία από τις ομάδες παιδιών «αυξημένου κινδύνου» για φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Η παραπάνω πολιτική ξεκίνησε κατά βάση με τη [Σύσταση της Επιτροπής του 2013 «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»](#) (σύσταση 2013/112/ΕΕ της 20/2/2013), η οποία συνέστησε στα Κράτη Μέλη να εφαρμόσουν πολιτικές που θα προωθούν την ευημερία των παιδιών, μέσω πολυδιάστατων στρατηγικών που θα διασφαλίζουν την πρόσβαση σε επαρκείς πόρους, σε προσιτές ποιοτικές υπηρεσίες και στο δικαίωμα συμμετοχής.

Κατόπιν της πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2015, όπου κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κράτη Μέλη να διερευνήσουν την δυνατότητα καθιέρωσης ενός πλαισίου Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά, η Επιτροπή εκπόνησε σχετική ευρωπαϊκή μελέτη σκοπιμότητας (Feasibility Study for a Child Guarantee. Final Report, Μάρτιος 2020) και στοιχειοθέτησε (Μάρτιος 2021) [Πρόταση για Σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά](#), προκειμένου να συγκροτηθεί ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής, σύμφωνα με το οποίο τα Κράτη Μέλη θα εξασφαλίσουν πολυετείς εθνικές στρατηγικές. Για την εφαρμογή των στρατηγικών, θα πρέπει να εκπονηθούν Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Εγγύηση για τα Παιδιά.

Η Εγγύηση για τα Παιδιά έχει ως στόχους:

- | |
|--|
| <p>➤ Την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως των παιδιών που ανήκουν στις πιο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και, ειδικότερα:</p> <ul style="list-style-type: none">α) Παιδιά που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάστασηβ) Παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματαγ) Παιδιά πρόσφατων μεταναστών και προσφύγων, καιδ) Παιδιά με αναπηρίες και παιδιά με ειδικές ανάγκες |
| <p>➤ Τη διασφάλιση της πρόσβασης των παιδιών αυτών σε 5 τομείς/ βασικά αγαθά:</p> <ul style="list-style-type: none">α) δωρεάν υγειονομική περίθαλψηβ) δωρεάν εκπαίδευσηγ) δωρεάν προσχολική εκπαίδευση και φροντίδαδ) αξιοπρεπή στέγαση, καιε) επαρκή διατροφή |

Παράλληλα, στην αναθεωρημένη πρόταση του Κανονισμού ΕΚΤ+ (πιο πρόσφατη εκδοχή στον Τρίλογο) περιλαμβάνεται η απαίτηση για τη θεματική συγκέντρωση τουλάχιστον 5% των πόρων του ΕΚΤ+ για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν συνοπτικά βασικές αναφορές από την προαναφερόμενη [Μελέτη Σκοπιμότητας για την Εγγύηση για τα Παιδιά](#) καθώς και το [Έγγραφο Συζήτησης \(Discussion Paper\) για την ομάδα στόχο των Παιδιών με Αναπηρίες](#) που συνοδεύει τη μελέτη, τόσο στο σύνολο των 5 τομέων πολιτικής όσο και ανά τομέα:

Γενικοί σχολιασμοί

Επιμέρους προβλήματα:

- Έλλειψη ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών.
- Ανεπαρκή προσόντα ή κατάρτιση των κοινωνικών λειτουργών, ώστε να είναι σε θέση να εντοπίζουν καλύτερα τα παιδιά σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση.
- Γραφειοκρατικά εμπόδια.
- Ανάγκη των γονέων να λαμβάνουν στήριξη, ιδίως των γονέων με νοητική αναπηρία.
- Προβλήματα προσβασιμότητας σε υπηρεσίες για παιδιά με αναπηρίες καθώς και έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για παιδιά με «διπλή διάκριση» (π.χ. για παιδιά Ρομά ή πρόσφυγες με αναπηρία).
- Ανεπαρκής εφαρμογή της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, των εξωσχολικών δραστηριοτήτων και της συμμετοχής των παιδιών.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Η «ένταξη» σχετίζεται με την έννοια της «αυτόνομης ζωής».
- ✓ Παρά τα κανονιστικά πλαίσια, τα περισσότερα παιδιά με αναπηρία στα Κράτη Μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να έχουν πολύ διαφορετικές εμπειρίες ζωής από τους συνομηλίκους τους χωρίς αναπηρίες.
- ✓ Οι πολιτικές που στοχεύουν στην παροχή υπηρεσιών δεν λαμβάνουν υπόψη τα παιδιά με αναπηρία ή αφορούν μόνο τις ελάχιστες απαιτήσεις, όπως η προσβασιμότητα για τις δημόσιες υποδομές ή η μη υποχρέωση πληρωμής για υπηρεσίες.
- ✓ Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, υπάρχει έλλειψη κατανόησης της αναπηρίας ως μέρος της ανθρώπινης κατάστασης, της ατομικότητας κάθε παιδιού με αναπηρία εντός της ομάδας παιδιών με αναπηρίες καθώς και έλλειψη κατανόησης του αντίκτυπου αναπηρίας όχι μόνο στο παιδί αλλά και σε ολόκληρη την οικογένεια.
- ✓ Όπως συνιστάται, τα πρώτα βήματα για μια μελλοντική Εγγύηση για το Παιδί θα πρέπει να αφορούν την ορατότητα (visibility) των παιδιών με αναπηρίες σε όλα τα επίπεδα πολιτικής και δράσης καθώς και η υιοθέτηση μιας διττής προσέγγισης, συμπεριληπτικής και εξατομικευμένης. Αφενός, η αναπηρία πρέπει να ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές και στην εφαρμογή τους, διασφαλίζοντας ότι όλα τα μέτρα και οι υπηρεσίες λαμβάνουν υπόψη τα παιδιά με αναπηρίες, ως μέρος του συνολικού πληθυσμού που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν. Αφετέρου, είναι σημαντικό να αναγνωρισθεί ότι τα παιδιά με αναπηρίες και οι οικογένειές τους (όπως και άλλα παιδιά ευάλωτων πληθυσμών) μπορεί επίσης να χρειάζονται μέτρα για συγκεκριμένες, ειδικές πολιτικές και υπηρεσίες, προκειμένου να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους.

Επομένως, το να είναι τα παιδιά με αναπηρίες ορατά σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ και η

διασφάλιση της παρακολούθησης και τη επιβολής των υφιστάμενων κανονιστικών πλαισίων θα πρέπει να είναι ο πρωταρχικός στόχος μιας μελλοντικής Εγγύησης για το Παιδί.

1. Υγειονομική περίθαλψη

Κύρια προβλήματα:

- Έλλειψη ενημέρωσης / ανεπαρκή πληροφόρησης.
- Μη διαθεσιμότητα υπηρεσιών σε κάθε περιοχή.
- Προβλήματα προσβασιμότητας.
- Οι μειονεκτούσες οικογένειες κάνουν συγκριτικά λίγη χρήση των ιατρικών υπηρεσιών.
- Προβλήματα με τις λίστες αναμονής και των μεγάλων ουρών.
- Έλλειψη ειδικών υπηρεσιών, όπως για την ψυχική υγεία.
- Έλλειψη ειδικών γιατρών σε κάθε περιοχή.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Εξακολουθούν να έχουν δυσκολία πρόσβασης σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη, τόσο στο πρωτοβάθμιο επίπεδο όσο και στην εξειδικευμένη φροντίδα.

2. Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση πρέπει να είναι δωρεάν για όλα τα παιδιά έως και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αν και στις περισσότερες χώρες της ΕΕ η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι δωρεάν, υπάρχουν ακόμη οικογένειες που δεν μπορούν να καλύψουν επιμέρους έξοδα (βιβλίων, σχολικών εκδρομών, δαπανών στην καντίνα και μεταφορά στο σχολείο). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη συμπεριληπτική εκπαίδευση. (βλ. επίσης παρακάτω).

Κύρια Προβλήματα:

- Έλλειψη ενημέρωσης / ανεπαρκής πληροφόρηση.
- Διακρίσεις (ειδικότερα για παιδιά μεταναστών – προσφύγων και Ρομά).
- Έλλειψη προσαρμογής των υπηρεσιών στις ανάγκες των παιδιών για παιδιά με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και ΑΜΕΑ.
- Έλλειψη Πόρων - Μη προσιτές τιμές.
- Έλλειψη πολιτικής δέσμευσης και πόρων.
- Περιορισμένη υποστήριξη για τη σχολική διαρροή.
- Πόλωση / γκετοποίηση των σχολείων.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Εξακολουθούν να είναι διαχωρισμένοι από τους συνομηλικούς τους χωρίς αναπηρίες στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, ενταγμένοι σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις στα γενικά σχολεία.
- ✓ Σε αρκετές χώρες οι πολιτικές για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρίες υφίστανται μερικώς.

- ✓ Η εγγραφή τους σε ειδικά σχολεία θα πρέπει να αποφεύγεται.
- ✓ Κρίνεται σκόπιμη η εξασφάλιση διδακτικής βοήθειας και υποστήριξης καθώς και η βελτίωση της προσβασιμότητας για παιδιά με αναπηρίες.

3. Εκπαίδευση Προσχολικής Ηλικίας και Προσχολική Φροντίδα

Καλύπτει διάφορες γενικές υπηρεσίες για μικρά παιδιά κάτω της ηλικίας για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Στα περισσότερα Κράτη Μέλη, ξεκινά από τη γέννηση έως την ηλικία του ενός έτους και τελειώνει περίπου στην σχολική ηλικία των 6 ετών.

Κύρια Προβλήματα

- Μη διαθεσιμότητα υπηρεσιών στην περιοχή τους.
- Έλλειψη πόρων – μη προσιτές τιμές.
- Έλλειψη ενημέρωσης.
- Μη διαθεσιμότητα υπηρεσιών για γονείς με μη κανονικές ώρες εργασίας (ειδικά για μονογονεϊκές οικογένειες).
- Περιορισμένο δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες φύλαξης.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Εξακολουθεί να υπάρχει ακόμη έλλειμμα στις ευκαιρίες για να παρακολουθήσουν και να συμμετέχουν στην ενταξιακή Εκπαίδευση Προσχολικής Ηλικίας και τη Προσχολική Φροντίδα.

4. Στέγαση

Η ανεπάρκεια στέγασης συνδέεται με κακή υγεία ή ατυχήματα, χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, αυξημένο κίνδυνο διαίωσης του φαύλου κύκλου φτώχειας μεταξύ των γενεών και βαθιές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στα παιδιά.

Κύρια Προβλήματα:

- Έλλειψη πόρων – μη προσιτές τιμές.
- Μη διαθεσιμότητα υπηρεσιών στέγασης.
- Μη δικαίωμα των παιδιών (ή των οικογενειών) για στεγαστική υποστήριξη.
- Ανεπαρκής διαθεσιμότητα κοινωνικών κατοικιών.
- Κακή ποιότητα στέγασης.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Εξακολουθούν να διαβιούν σε περιβάλλοντα που δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες τους.
- ✓ Κρίνεται σκόπιμη η προώθηση προγραμμάτων για τη βελτίωση της αυτονομίας των ατόμων στη στέγαση, υποστηρίζοντας προγράμματα διαβίωσης για παιδιά με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής προσωπικών βοηθών.
- ✓ Κρίνεται σκόπιμη η αύξηση της συμμετοχής παιδιών με ειδικές ανάγκες (ιδίως παιδιά που

κατοικούν σε ιδρύματα) στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη στέγαση.

5. Διατροφή

Η επαρκής διατροφή των παιδιών είναι κρίσιμη για την υγιή ανάπτυξη, ιδιαίτερα κατά τη γέννηση και κατά τη βρεφική ηλικία. Η ανεπαρκής διατροφή και η παχυσαρκία έχουν αντίκτυπο στην υγεία και την ευημερία των παιδιών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Κύρια Προβλήματα

- Ανεπαρκή μέσα για τη διασφάλιση υγιεινής διατροφής όλων των παιδιών.
- Ανεπαρκές εισόδημα και έλλειψη μηχανισμού για την αποτροπή του παιδικού υποσιτισμού (υγειονομικοί έλεγχοι, σχολικά γεύματα κ.λπ.).
- Ελλιπής ενημέρωση και υποστήριξη για τον θηλασμό.

Ειδικά για τα Παιδιά με Αναπηρίες σημειώνεται ότι:

- ✓ Εξακολουθούν να μην έχουν επαρκή πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας διατροφή η οποία να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.

8. ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (INCLUSIVE EDUCATION) ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η Συμπεριληπτική Εκπαίδευση αποτελεί μέρος τόσο της πολιτικής **Εγγύηση για τα Παιδιά** όσο και μέρος των προαναφερόμενων **Κοινών Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών για την αποϊδρυματοποίηση**. Όσον αφορά τις τελευταίες, αποτελεί βασικό μέτρο πρόληψης για αποφυγή της ιδρυματοποίησης, την εξάλειψη της ανατροφοδότησης της ιδρυματικής φροντίδας και την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης. Γίνεται δε αναφορά στην υλοποίηση δράσεων για την πρόσβαση των παιδιών στη συμβατική (mainstream) εκπαίδευση, όπως η προσωπική βοήθεια ή οι δάσκαλοι για παιδιά με δυσκολίες, η προσαρμογή του σχολικού περιβάλλοντος, η παροχή ειδικού εξοπλισμού καθώς και η διαμόρφωση ειδικών προσαρμοσμένων προγραμμάτων διδασκαλίας.

Η συμπερίληψη είναι μια διαδικασία συστημικής μεταρρύθμισης που περιλαμβάνει αλλαγές και τροποποιήσεις στο περιεχόμενο, μεθόδους διδασκαλίας, προσεγγίσεις, δομές και στρατηγικές στην εκπαίδευση για να ξεπεραστούν τα εμπόδια, με στόχο να παρέχει σε όλους τους μαθητές μια δίκαιη και συμμετοχική μαθησιακή εμπειρία και περιβάλλον που ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις και τις προτιμήσεις τους.

Η **Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, στα άρθρα 28 και 29, κατοχυρώνει το δικαίωμα πρόσβασης κάθε παιδιού σε κατάλληλη και ποιοτική εκπαίδευση, χωρίς διάκριση και στη βάση των ίσων ευκαιριών, προσδιορίζοντας την έννοια της ποιότητας με τη θεσμοθέτηση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στόχων. Η εκπαίδευση πρέπει να ευνοεί τη συνολική ανάπτυξη της προσωπικότητας και τις ικανότητες κάθε παιδιού ατομικά, να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες του ανάλογα με την εξέλιξή του, να το ενδυναμώνει με στόχο την αυτονομία και να το προετοιμάζει για τη ζωή σε μία κοινωνία με πνεύμα κατανόησης, αποδοχής, ισότητας και σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και τη συμμετοχή χωρίς διάκριση. Επιπλέον, για το παιδί με αναπηρία αναγνωρίζεται ειδικά το δικαίωμα για

«αποτελεσματική πρόσβαση στην εκπαίδευση», με τρόπο ώστε να επιτευχθεί «η πληρέστερη δυνατή κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξή του».

Παράλληλα, στο άρθρο 24 της **Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**, διατυπώνεται ρητά το δικαίωμα των ΑμεΑ στην εκπαίδευση χωρίς διάκριση και βάσει των ίσων ευκαιριών όπως και η υποχρέωση των κρατών να διασφαλίσουν ένα σύστημα ενταξιακής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και σε ίση βάση με τους άλλους, στις κοινότητες στις οποίες ζουν, μέσω της υποστήριξης που απαιτείται, μέσα στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα και της εξασφάλισης αποτελεσματικών εξατομικευμένων μέτρων υποστήριξης που θα παρέχονται σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη με σκοπό την πλήρη ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη όχι μόνο αναγνωρίζουν το δικαίωμα για εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία αλλά και υποχρεώνονται να αναπτύξουν «Ένα Σχολείο για Όλους» που να διασφαλίζει ίσες ευκαιρίες για εκπαίδευση για όλους/ες χωρίς διάκριση.

Η ανάπτυξη του «Ενός Σχολείου για Όλους», όπως ονομάζεται στη **Χάρτα του Λουξεμβούργου** (1996), ή «ενιαίου» ή «ενταξιακού» ή «συμπεριληπτικού» σχολείου, δηλαδή η ενσωμάτωση όλων των παιδιών, χωρίς διακρίσεις, στα γενικά σχολεία, παρέχει μια σημαντική βάση για τη διασφάλιση της ισότητας ευκαιριών για τους μαθητές με διαφορετικούς τύπους ειδικών αναγκών σε όλους τους τομείς της ζωής τους (εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, απασχόληση και κοινωνική ζωή) και προϋποθέτει τη δημιουργία και ανάπτυξη ενός συστήματος «συμπεριληπτικής» και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης (βλ. επίσης DG EMPL-EPIC, 2018, [Access to quality education children with special educational needs. Policy memo](#)).

Σύμφωνα δε με την προαναφερόμενη **Σύσταση της Επιτροπής του 2013 «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»** συστήνεται να βελτιωθεί ο αντίκτυπος των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ισότητα των ευκαιριών, εξασφαλίζοντας ότι όλα τα παιδιά μπορούν να επωφεληθούν από μια ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς που ευνοεί τη συναισθηματική, κοινωνική, διανοητική και σωματική ανάπτυξή τους. Ειδικότερα:

- ✓ Να προβλέπεται η ένταξη όλων των εκπαιδευομένων, ενδεχομένως μέσω της συγκέντρωσης πόρων και δυνατοτήτων στους πλέον μειονεκτούντες, και να παρακολουθούνται επαρκώς τα αποτελέσματα.
- ✓ Να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται οι χωροταξικές ανισότητες στη διαθεσιμότητα και την ποιότητα της παροχής εκπαίδευσης και στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα· να ενθαρρύνονται οι πολιτικές κατάρτησης του διαχωρισμού οι οποίες ενισχύουν το «ενιαίο σχολείο».
- ✓ Να δημιουργείται περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, με την ενίσχυση της σχέσης μεταξύ σχολείων και γονέων, και να παρέχεται εξατομικευμένη υποστήριξη για την αντιστάθμιση ειδικών μειονεκτημάτων.
- ✓ Να αντιμετωπίζονται οι φραγμοί που σταματούν ή παρεμποδίζουν σοβαρά τη φοίτηση των παιδιών ή την ολοκλήρωση του σχολείου, παρέχοντας στοχοθετημένες εκπαιδευτικές ενισχύσεις για ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον.
- ✓ Να βελτιώνεται η επίδοση των μαθητών με χαμηλές βασικές δεξιότητες και να εξασφαλίζεται ο έγκαιρος εντοπισμός των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις.
- ✓ Να αναπτύσσονται και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένες πολιτικές για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου που να περιλαμβάνουν μέτρα πρόληψης, παρέμβασης

και αντιστάθμισης· να εξασφαλίζεται ότι οι πολιτικές αυτές προβλέπουν μέτρα για τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

- ✓ Να ενισχύεται η νομοθεσία περί ισότητας και να υπάρχει εγγύηση του βασικού δικαιώματος για τους πλέον περιθωριοποιημένους μαθητές να αποκτούν προσόντα ενός ελάχιστου επιπέδου ποιότητας.
- ✓ Να αναθεωρείται και να ενισχύεται το επαγγελματικό προφίλ όλων των εκπαιδευτικών επαγγελματιών και να προβλέπεται προετοιμασία των εκπαιδευτικών για την κοινωνική πολυμορφία.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η [Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ σχετικά με πολιτικές για τη μείωση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου](#) (σύσταση 2011/C 191/01 της 28ης Ιουνίου 2011) κάνει ρητή μνεία για τα παιδιά/νέους με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμπεριλαμβάνοντας τα στις ομάδες που αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

Επισημαίνει ότι το μερίδιο των νέων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες επί του συνόλου των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι συγκριτικώς υπερβολικά υψηλό. Συστήνει δε στα Κράτη Μέλη την ανάπτυξη Εθνικών Στρατηγικών για την Πρόωρη Εγκατάλειψη του Σχολείου (ΠΕΣ) οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για τις ομάδες που αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου στα Κράτη Μέλη, όπως τα παιδιά από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικό περιβάλλον, τα παιδιά των μεταναστών και των Ρομά, καθώς και τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σε εθνικό επίπεδο, η ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών ευάλωτων ομάδων στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρία (μέσω π.χ. της δράσης της εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και της ανάπτυξης και ενίσχυσης υποστηρικτικών δομών για την ένταξη στην εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) αποτελεί μέτρο του Υπ. Παιδείας που ενσωματώνεται και στο υφιστάμενο **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη** και εντάσσεται στην Προτεραιότητα Πολιτικής 2.3.: Πρόσβαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση (βλ. Μέτρο 2.3.3.: Ειδική αγωγή των παιδιών με αναπηρία). Ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, η στρατηγική αυτή αναμένεται να επικαιροποιηθεί.

Παράλληλα, στο **Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη Μείωση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου (ΠΕΣ) 2014-2020**, γίνεται ειδική μνεία για την αντιμετώπιση των αναγκών των μαθητών με ειδικές και μαθησιακές ανάγκες. Στο Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνονται παρεμβάσεις που αφορούν, ενδεικτικά, στην εφαρμογή δράσεων για την ΠΕΣ σε επιλεγμένες σχολικές μονάδες με τη μέγιστη σχολική διαρροή και παρουσία σημαντικού αριθμού μαθητών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες και στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης δεύτερης ευκαιρίας για να βελτιωθούν οι πιθανότητες για μια καλύτερη ζωή για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Το πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, θα πρέπει, όπως και για την πολιτική της αποϊδρυματοποίησης, να ενσωματώνει μια διττή προσέγγιση, τόσο ολιστική όσο και εξατομικευμένη:

- Εξατομικευμένη, βάσει των εξατομικευμένων αναγκών του ατόμου καθώς και του ατομικού και οικογενειακού προφίλ, με στόχο την κατάρτιση εξατομικευμένων πλάνων.

- Ολιστική, που να εξασφαλίζει συμπεριληπτική εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου σε όλα τα επίπεδα και τους τύπους εκπαίδευσης, συμπεριλαμβάνοντας όλα τα αναγκαία μέτρα και παρεμβάσεις στους τομείς πολιτικής που συσχετίζονται με την υλοποίησή της (υγεία, μεταφορές, υποδομές και προσβασιμότητα αυτών, κοινωνική πρόνοια και υποστηρικτικές υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας).

Όσον αφορά τη συνέργεια με τον τομέα της υγείας, καίριας σημασίας αποτελεί η έγκαιρη πρόληψη και κατ' επέκταση η έγκαιρη διάγνωση, θεραπεία και υγειονομική περίθαλψη. Στο πλαίσιο αυτό, συνδέεται η ειδική σύσταση της Επιτροπής που αναφέρεται στη βελτίωση της ανταπόκρισης των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση των αναγκών των μειονεκτούντων παιδιών, με ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά με αναπηρίες ή προβλήματα ψυχικής υγείας (βλ. επίσης παρακάτω).

9. ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ (LONG TERM CARE)

Όπως έχει προαναφερθεί, η μακροχρόνια φροντίδα αναφέρεται τόσο στον **Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων** όσο και στη **Σύσταση του 2008 για την ενεργό ένταξη**, όπου οι υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας συμπεριλαμβάνονται στο 3^ο σκέλος της σχετικής σύστασης «Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες» (βλ. παραπάνω).

Η **μακροχρόνια φροντίδα** ορίζεται ως μια σειρά υπηρεσιών και βοήθειας για άτομα που, ως συνέπεια ψυχικής ή/και σωματικής αδυναμίας ή/και αναπηρίας για μεγάλο χρονικό διάστημα, εξαρτώνται από τη βοήθεια στις καθημερινές δραστηριότητες τους ή/και χρειάζονται κάποια μόνιμη νοσηλευτική φροντίδα. Οι καθημερινές δραστηριότητες διαβίωσης για τις οποίες απαιτείται βοήθεια μπορεί να είναι οι δραστηριότητες αυτοεξυπηρέτησης που πρέπει να εκτελεί ένα άτομο κάθε μέρα (δραστηριότητες καθημερινής διαβίωσης, όπως λουτρό, ντύσιμο, φαγητό, μετακίνηση από το κρεβάτι ή μια καρέκλα, χρήση της τουαλέτας κ.α.) ή μπορεί να σχετίζεται με ανεξάρτητη διαβίωση (οργάνωση δραστηριοτήτων καθημερινής διαβίωσης), όπως προετοιμασία γευμάτων, διαχείριση χρημάτων, ψώνια για είδη παντοπωλείου ή προσωπικά αντικείμενα, ελαφριές ή βαριά οικιακές εργασίες κ.α.). (βλ. [Adequate social protection for long-term care needs in an ageing society. Report jointly prepared by the Social Protection Committee and the European Commission](#), 2014).

Κύριοι στόχοι είναι οι εξής:

- Εξασφάλιση πρόσβασης σε όλους σε επαρκή υγειονομική και μακροχρόνια φροντίδα και διασφάλιση ότι η ανάγκη για φροντίδα δεν οδηγεί σε φτώχεια και οικονομική εξάρτηση. Αντιμετώπιση των ανισοτήτων για την πρόσβαση στη φροντίδα και σε αποτελεσματικές υπηρεσίες της υγείας.
- Προώθηση της ποιότητας στην υγεία και τη μακροχρόνια φροντίδα και προσαρμογή της φροντίδας στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και τις προτιμήσεις της κοινωνίας και των ατόμων, ιδίως με τη θέσπιση ποιοτικών προτύπων που αντικατοπτρίζουν τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και ενισχύοντας την ευθύνη των επαγγελματιών υγείας, των ασθενών και των ωφελουμένων φροντίδας.
- Διασφάλιση ότι η επαρκής και υψηλής ποιότητας υγεία και μακροχρόνια φροντίδα

παραμένει προσιτή και βιώσιμη με την προώθηση υγιών και ενεργών τρόπων ζωής, ανθρώπινων πόρων για τον τομέα της φροντίδας και ορθολογικής χρήσης πόρων, ιδίως μέσω κατάλληλων κινήτρων για τους χρήστες και τους παρόχους, της χρηστής διακυβέρνησης και το συντονισμό μεταξύ συστημάτων φροντίδας και ιδρυμάτων.

Οι σχετικές δράσεις των Κράτη Μέλη μπορούν να περιλαμβάνουν τις εξής προτεραιότητες:

- Αποτροπή της εξάρτησης των ανθρώπων από υπηρεσίες φροντίδας, με την προώθηση υγιούς διαβίωσης και της αντιμετώπισης των κύριων αιτίων της ανάγκης για φροντίδα.
- Βελτίωση της κατανόησης και της συνειδητοποίησης της πορείας από την υγιή διαβίωση σε συνθήκες αδυναμίας και τον εντοπισμό παραγόντων κινδύνου.
- Βελτίωση της αποκατάστασης ατόμων των οποίων η υγεία και η φυσική κατάσταση έχουν μειωθεί.
- Χρήση οικονομικά αποδοτικής τεχνολογίας για την άρση των εμποδίων στην ανεξάρτητη διαβίωση.
- Δημιουργία πιο φιλικών προς την ηλικία περιβάλλοντος για τη διευκόλυνση της ανεξάρτητης διαβίωσης ατόμων με μειωμένη υγεία.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας, εξασφαλίζοντας καλύτερο συντονισμό της φροντίδας, αυξάνοντας την παραγωγικότητα των υπηρεσιών, βελτιώνοντας τις προσλήψεις και τη διατήρηση στο εργατικό δυναμικό μακροχρόνιας περίθαλψης, βελτιώνοντας την υποστήριξη για τους οικογενειακούς φροντιστές και διευκολύνοντας τους να ανταπεξέρθουν στις υποχρεώσεις τους προς την οικογένεια και ως φροντιστές.

Σημειώνεται ότι σε σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλ. [“Challenges in long-term care in Europe, A study on National Policies”](#), 2018) περιλαμβάνεται μία σειρά από συστάσεις προς τα Κράτη Μέλη σχετικά με το θέμα, οι οποίες αφορούν, ανάμεσα στα άλλα, και πεδία όπως: “formal care and community based care”, “residential facilities”, η διασφάλιση ποιότητας, κλπ.

Αντίστοιχα, η μελέτη περιλαμβάνει συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου ειδικά για τη χρήση των κοινοτικών πόρων (και ειδικά του ΕΚΤ) αναφέρεται ότι θα πρέπει να προωθήσουν την ανάπτυξη της κατ’ οίκον φροντίδας (home care) και να υποστηρίξουν την βελτίωση των δεξιοτήτων και την στήριξη τόσο των ανεπίσημων φροντιστών (informal carers) όσο και των επαγγελματικών υπηρεσιών, ειδικά στις χώρες με τα λιγότερο ανεπτυγμένα συστήματα μακροχρόνιας φροντίδας.

Αξίζει τέλος, να σημειωθεί ότι η πολιτική της μακροχρόνιας φροντίδας συνδέεται με την πολιτική για την γήρανση όπως διατυπώνονται στα [Συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ για την Ενσωμάτωση της Γήρανσης στις Δημόσιες Πολιτικές](#), (SOC 142/12-3-2021) που ακολουθούν την [«Πράσινη Βίβλο σχετικά με την γήρανση. Προώθηση της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας μεταξύ των γενεών»](#) της Επιτροπής (COM (2021) 50 / 27-1-2021).

Ειδικότερα, το Συμβούλιο καλεί τα Κράτη Μέλη να επεξεργαστούν και να εφαρμόσουν πρωτοβουλίες που επιτρέπουν στους ηλικιωμένους σε ολόκληρη την Ε.Ε. να απολαμβάνουν τα

θεμελιώδη δικαιώματά τους και να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους και να εκπονήσουν εθνικά στρατηγικά πλαίσια για την ενσωμάτωση της γήρανσης.

Στο πλαίσιο αυτό, μεταξύ άλλων, καλεί τα Κράτη Μέλη να λάβουν υπόψη τις ειδικές συνθήκες ή ανάγκες των ηλικιωμένων με διαφορετικές μειονεξίες, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων με αναπηρία, να προωθήσουν την προσβασιμότητα σε αγαθά, υπηρεσίες και χώρους διαβίωσης και, ειδικότερα, να αναπτύξουν τοπικές και κατ' οίκον υποστηρικτικές υπηρεσίες που να βοηθούν τα μειονεκτούντα άτομα και να προσαρμόζουν τη στέγασή τους, με τέτοιο τρόπο που, αν το επιθυμούν, να συνεχίζουν να διαβιούν με ασφάλεια στο ίδιο τους το σπίτι.

10. ΝΕΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Παρόλο που η ευρωπαϊκή πολιτική για τις νέες δεξιότητες και την απασχόληση δεν σχετίζεται άμεσα με την αναπηρία, κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά των πολιτικών αυτών, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων:

- βασίζονται στο **Χάρτη Θεμελιωδών Διακαιωμάτων**, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, αναγνωρίζει την εκπαίδευση και την πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχιζόμενη κατάρτιση ως θεμελιώδες δικαίωμα για όλους (άρθρο 14),
- συνδέονται με την **πολιτική ενεργούς ένταξης**, και την προαναφερόμενη Σύσταση 2008/867/EC της Επιτροπής,
- συνδέονται με τις αρχές του **Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων** (π.χ. αρχή 1 και 4).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ευρωπαϊκές **Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Πολιτικές Απασχόλησης των Κρατών Μελών**, οι οποίες εγκρίνονται από το Συμβούλιο της Ε.Ε. και αποτελούν τις κοινές προτεραιότητες και στόχους για τις εθνικές πολιτικές απασχόλησης, αναδιατυπώθηκαν το 2017, προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Σύμφωνα με αυτές (βλ. [Απόφαση του Συμβουλίου 2018/1215 της 16^{ης} Ιουλίου 2018](#)), μεταξύ άλλων:

- Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης. Θα πρέπει να αυξήσουν τα συνολικά επίπεδα εκπαίδευσης, ιδίως για όσους έχουν λιγότερα προσόντα και για εκπαιδευόμενους που προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον (βλ. κατευθυντήρια γραμμή 6)
- Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν σε άρση των αντικινήτρων και των εμποδίων, και στην παροχή κινήτρων για συμμετοχή στην αγορά εργασίας, ιδίως για όσους είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας. Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να υποστηρίζουν ένα κατάλληλο περιβάλλον εργασίας για τα άτομα με αναπηρίες, μεταξύ άλλων μέσω στοχοθετημένης χρηματοδοτικής στήριξης και υπηρεσιών που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία (βλ. κατευθυντήρια γραμμή 6).
- Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, με την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (βλ. κατευθυντήρια γραμμή 7).

- Οι κανόνες για την προστασία της απασχόλησης, το εργατικό δίκαιο και οι φορείς απασχόλησης θα πρέπει στο σύνολό τους να παρέχουν, αφενός, το κατάλληλο περιβάλλον για προσλήψεις και, αφετέρου, την απαραίτητη ευελιξία στους εργοδότες να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας, προασπίζοντας παράλληλα τα εργασιακά δικαιώματα και διασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία, τη δέουσα ασφάλεια και ένα υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας για τους εργαζομένους (βλ. κατευθυντήρια γραμμή 7).
- Τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να προωθήσουν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, ανοιχτές σε όλους, θεσπίζοντας αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προαγωγή των ίσων ευκαιριών για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού (βλ. κατευθυντήρια γραμμή 8).

10.1 Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EEK)

Τον Ιούλιο του 2020 η Επιτροπή ανακοινώνει το [Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθεκτικότητα](#), (European Skills Agenda), θέτοντας τις δεξιότητες στο επίκεντρο των πολιτικών της Ε.Ε., κατευθύνοντας τις επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και τις δεξιότητές τους για μια βιώσιμη ανάκαμψη μετά την πανδημία COVID-19.

Είναι ένα πενταετές σχέδιο που περιλαμβάνει 12 δράσεις για την ανάπτυξη περισσότερων και καλύτερων δεξιοτήτων με στόχο α) την ενίσχυση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας, όπως ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, β) τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης, εφαρμόζοντας στην πράξη την πρώτη αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων: πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση για όλους, και γ) την οικοδόμηση ανθεκτικότητας σε κρίσεις, όπως αυτή της πανδημίας COVID-19. Ειδικότερα, περιλαμβάνονται τα εξής:

- **Σύμφωνο για τις δεξιότητες**, μεταξύ όλων των εταίρων/εμπλεκόμενων, που θα καθορίζει τις βασικές αρχές των δράσεων κατάρτισης, με στόχο καλύτερες και περισσότερες ευκαιρίες κατάρτισης για όλους και την αποδέσμευση επενδύσεων σε όλα τα συστήματα κατάρτισης.
- Δράσεις για τη **διασφάλιση ότι όλοι έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες**, όπως:
 - ✓ Ενίσχυση της πληροφόρησης σχετικά με τις δεξιότητες, μεταξύ άλλων και σε περιφερειακό και τομεακό επίπεδο.
 - ✓ Στήριξη της Ε.Ε. για εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης αναβάθμισης των δεξιοτήτων.
 - ✓ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα, για να καταστεί αυτή σύγχρονη, ελκυστική για όλους τους εκπαιδευόμενους, ευέλικτη και κατάλληλη για την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση (βλ. και παρακάτω).

- ✓ Εστίαση στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των επιστημόνων.
- ✓ Έμφαση στις δεξιότητες που είναι αναγκαίες για τη διπλή μετάβαση, πράσινη και ψηφιακή.
- ✓ Αύξηση των αποφοίτων στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) και προώθηση επιχειρηματικών και εγκάρσιων δεξιοτήτων, όπως η συνεργασία και η κριτική σκέψη.
- ✓ Εστίαση στις Δεξιότητες για ολόκληρη τη ζωή. Υποστήριξη, πέρα από την αγορά εργασίας, στην εκπαίδευση όλων των ενηλίκων σχετικά με τον εγγραμμιασμό στα μέσα επικοινωνίας, τις ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και τις στοιχειώδεις γνώσεις σε θέματα οικονομίας, περιβάλλοντος και υγείας (βλ. και παρακάτω για τις δεξιότητες-κλειδιά στη Δια Βίου Μάθηση).
- Δράσεις για την **ανάπτυξη εργαλείων που παρέχουν τη δυνατότητα απόκτησης δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του βίου,** όπως:
 - ✓ Πρωτοβουλία για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης. Διερεύνηση κατά πόσο και με ποιον τρόπο δικαιώματα κατάρτισης που είναι φορητά και ελεγμένα ως προς την ποιότητά τους θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην τόνωση της δια βίου μάθησης για όλους.
 - ✓ Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια. Δημιουργία ευρωπαϊκών προτύπων, για τις καταρτίσεις, που έχουν συχνά μικρή διάρκεια, είναι πιο στοχευμένες και ενίοτε υλοποιούνται διαδικτυακά, με στόχο την αναγνώριση/επικύρωση των αποτελεσμάτων.
 - ✓ Ανανέωση της πλατφόρμας Europass με διαδικτυακά εργαλεία, καθοδήγηση στη σύνταξη βιογραφικών, καθώς και εξατομικευμένες προτάσεις εργασίας και ευκαιριών μάθησης.
- **Απελευθέρωση των επενδύσεων στις δεξιότητες.** Βελτίωση του υποστηρικτικού πλαισίου για την απελευθέρωση σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, ενίσχυση του π/υ της Ε.Ε., βελτίωση της διαφάνειας ως προς αυτές τις επενδύσεις και διερεύνηση νέων χρηματοδοτικών μηχανισμών.

Αναφορικά με τις προαναφερόμενες δεξιότητες για ολόκληρη τη ζωή, επισημαίνονται οι **8 βασικές δεξιότητες-κλειδιά για τη Δια Βίου Μάθηση**, οι οποίες είναι αναγκαίες για κάθε άτομο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, εργασιακής ή μη, δηλαδή και για την προσωπική του ανάπτυξη, την ομαλή κοινωνική του ένταξη και την πλήρη απόκτηση της ιδιότητας του πολίτη, όπως έχουν αποτυπωθεί στη [Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης](#):

1. Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα.
2. Επικοινωνία σε ξένες γλώσσες (γλωσσομάθεια).
3. Λογικο-μαθηματική σκέψη και βασικές δεξιότητες στους τομείς των Θετικών Επιστημών, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών («STEM»).
4. Ψηφιακές δεξιότητες.
5. Ικανότητα περαιτέρω μάθησης (μαθαίνω να μαθαίνω).

6. Δεξιότητες κοινωνικές και «πολιτεϊότητας» (του πολίτη).
7. Πνεύμα πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας.
8. Καλλιτεχνική ευαισθησία και έκφραση.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόσφατη [Σύσταση 2020/C417/01 του Συμβουλίου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση](#) (ΕΕΚ), η οποία αναφέρει ρητά τόσο το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων όσο και τις αρχές 1 και 4 του Πυλώνα, και αναμένεται να συμβάλει στο προαναφερόμενο θεματολόγιο δεξιοτήτων, συνιστά στα Κράτη Μέλη:

«...να προωθεί τη συμπεριληπτικότητα και την ισότητα των ευκαιριών και να συμβάλλει στην επίτευξη ανθεκτικότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ευημερίας για όλους».

Στις 36 ειδικές συστάσεις, επισημαίνεται, μεταξύ άλλων:

- ✓ Τα προγράμματα ΕΕΚ προσφέρουν έναν ισορροπημένο συνδυασμό επαγγελματικών δεξιοτήτων, οι οποίες παρέχουν ισχυρά θεμέλια για την ανθεκτικότητα, τη διά βίου μάθηση, τη διά βίου απασχολησιμότητα, την κοινωνική ένταξη, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την προσωπική ανάπτυξη. (σύσταση 1).
- ✓ Τα προγράμματα ΕΕΚ παρέχονται μέσω ενός κατάλληλου συνδυασμού ανοικτών, ψηφιακών και συμμετοχικών περιβαλλόντων μάθησης, συμπεριλαμβανομένων χώρων εργασίας που ευνοούν τη μάθηση και υποστηρίζονται από προηγμένες και προσβάσιμες υποδομές, εξοπλισμό και τεχνολογία, καθώς και καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους και εργαλεία που αυξάνουν την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητα της παροχής κατάρτισης (σύσταση 12).
- ✓ Η ΕΕΚ προωθεί την ισότητα ευκαιριών. Ειδικότερα:
 - Τα προγράμματα ΕΕΚ είναι συμπεριληπτικά και προσβάσιμα για ευάλωτες ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με χαμηλά προσόντα και χαμηλή εξειδίκευση, τις μειονότητες, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες λόγω της γεωγραφικής τους θέσης ή/και της κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικής κατάστασής τους. Τα στοχευμένα μέτρα και οι ευέλικτες μορφές κατάρτισης αποτρέπουν την πρόωρη αποχώρηση από την εκπαίδευση και την κατάρτιση και στηρίζουν τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία (σύσταση 17).
 - Τα προγράμματα ΕΕΚ είναι προσβάσιμα μέσω πλατφορμών ψηφιακής μάθησης, υποστηριζόμενα από εργαλεία, συσκευές και σύνδεση στο διαδίκτυο, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες και τα άτομα σε αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές (σύσταση 18).
 - Τα στοχευμένα μέτρα προωθούν την από κοινού αντιμετώπιση των έμφυλων και άλλων ειδών στερεοτύπων (σύσταση 19).

10.2 Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία (Reinforced Youth Guarantee)

Η Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία αποτελεί βασική πολιτική της Ε.Ε. για την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων που είναι Εκτός Απασχόλησης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ/NEETs). Είναι δε συνέχεια της πολιτικής Youth Guarantee που εγκαινιάστηκε το 2013. Βασίζεται στη [Σύσταση του Συμβουλίου για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία](#) (2020/C 372/01 της 30ής Οκτωβρίου 2020), η οποία στοχεύει στην καλύτερη στήριξη των νέων και την αποφυγή μιας επόμενης κρίσης ανεργίας των νέων, με δεδομένες και τις συνέπειες από την κρίση που επέφερε η πανδημία του COVID-19.

Ενδιαφέρει τις πολιτικές της Αναπηρίας δεδομένου και του ότι, κατόπιν της παραπάνω Σύστασης, η σχετική πολιτική γίνεται πιο συμπεριληπτική και δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες των νέων. Ειδικότερα:

- Εκτιμάται ότι το να είναι ένας νέος ΕΑΕΚ πιθανώς να αποτελεί ένδειξη πολλαπλών και εδραιωμένων μειονεκτημάτων και ενδέχεται να υποδηλώνει μια πιο μακρόχρονη αποσύνδεση από την κοινωνία. Απαιτεί συνεπώς μακρύτερης διάρκειας παρεμβάσεις.
- Στους ιδιαίτερα ευάλωτους νέους συμπεριλαμβάνονται για παράδειγμα όσοι έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ή εκείνοι με ανεπαρκή εκπαίδευση ή κατάρτιση, οι οποίοι έχουν περιορισμένη, συχνά, κάλυψη κοινωνικής προστασίας, περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους ή επισφαλείς συνθήκες εργασίας ή ενδέχεται να αντιμετωπίζουν διακρίσεις.
- Η ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι τα άτομα ΕΑΕΚ χρειάζονται εξατομικευμένη προσέγγιση: για ορισμένους ΕΑΕΚ μπορεί να αρκεί μια απλούστερη προσέγγιση, ενώ άλλοι ΕΑΕΚ, περισσότερο ευάλωτοι, μπορεί να χρειάζονται πιο εντατικές, μακρόχρονες και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Ως εκ τούτου, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης θα πρέπει να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες τους και να βελτιώσουν την εκπαίδευση του προσωπικού τους ώστε να ανταποκριθούν στις νέες αυξημένες ανάγκες.

Εκτός του ότι η παρούσα πολιτική γίνεται πιο συμπεριληπτική με έμφαση στην εξατομικευμένη προσέγγιση, με τη πρόσφατη Σύσταση επιπρόσθετα:

- Διευρύνεται η ηλικιακή ομάδα ώστε η ομάδα-στόχος να είναι όλοι οι νέοι ΕΑΕΚ 15 - 29 ετών.
- Δίνεται έμφαση στην πρόληψη της ανεργίας και της αεργίας των νέων μέσω καλύτερων συστημάτων παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης.
- Υπογραμμίζεται η αναγκαιότητα για συνεργασία πολλών φορέων, καθώς ένας μόνο οργανισμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε τόσο σύνθετες παρεμβάσεις.

Η προτεραιότητα που δίνεται στην πολιτική αυτή αντικατοπτρίζεται και στον προϋπολογισμό της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Ειδικότερα, ο Κανονισμός του ΕΚΤ+ προβλέπει, με βάση και τα υψηλά ποσοστά των ΕΑΕΚ ηλικίας 15-29 στην Ελλάδα για τα χρόνια 2017-2019, ότι θα πρέπει να διατεθεί τουλάχιστον το 12.5% των πόρων του ΕΚΤ+ σε δράσεις, με στόχο την στήριξη της απασχόλησης των νέων. Οι σχετικές παρεμβάσεις θα πρέπει να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Reinforced Youth Guarantee.

Τα προγράμματα εγγυήσεων για τη νεολαία είτε θα πρέπει να είναι πολύ ευέλικτα για να μπορούν να ανταποκριθούν σε διαφορετικές ανάγκες των υποομάδων των ΕΑΕΚ ή να είναι στοχευμένα στις ειδικές υποομάδες. Θα πρέπει να παρέχουν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση 4 σταδίων:

1. Χαρτογράφηση

Συγκεντρώνονται όλες οι πληροφορίες για όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νέων ΕΑΕΚ, εντοπίζονται οι νέοι που έχουν υψηλό βαθμό κινδύνου να γίνουν ΕΑΕΚ στο μέλλον και υποβοηθείται σε επόμενο στάδιο, η δημιουργία εξατομικευμένων σχεδίων δράσης. Πάνω στα δεδομένα που συλλέγονται σε αυτή τη φάση θα στηριχθούν όλες οι δράσεις των επόμενων φάσεων. Συλλέγονται δεδομένα και για τους νέους από ευπαθείς ομάδες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι νέοι από ιδρύματα, με προβλήματα υγείας, νέοι με ψυχικές ασθένειες, νέοι που έχουν την ευθύνη φροντίδας εξαρτημένων ατόμων, κ.α.

2. Προβολή

Στη δεύτερη φάση δημιουργείται η επαφή και εδραιώνεται η εμπιστοσύνη με κάθε μεμονωμένο νέο. Περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή στρατηγική ώστε να διαδοθεί η ενημέρωση σχετικά με την ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία και τις σχετικές δράσεις. Οι στρατηγικές επικοινωνίας μπορούν να περιλαμβάνουν:

- Δημιουργία καναλιών επικοινωνίας με τους νέους μέσω internet, social media, youth guarantee websites, online πλατφόρμες, εργαστήρια, εκθέσεις ευκαιριών απασχόλησης.
- Καμπάνιες επικοινωνίας, εκδηλώσεις ενημέρωσης που οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο, κτλ.
- Συνεργασία με δομές που βρίσκονται κοντά στους νέους: ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο πεδίο, συλλόγους, οργανώσεις νεολαίας.

Επιπρόσθετα, κρίνεται απαραίτητη η κλιμάκωση της προβολής που απευθύνεται σε ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και με πολυδιάστατα προβλήματα, και η αναζήτησή τους από τις ίδιες τις υπηρεσίες, οι οποίες θα προσφέρουν υπηρεσίες εκτός γραφείου. Οι αποτελεσματικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν ειδικά εκπαιδευμένους διαμεσολαβητές (mediators), επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στο δρόμο (street base outreach workers), νέους διαμεσολαβητές (young ambassadors). Καίριας σημασίας είναι η ύπαρξη ενός μόνο σημείου επαφής και η επικοινωνία μέσω ενός μόνο υπεύθυνου.

3. Προπαρασκευή

Αφορά το 4μηνο προπαρασκευαστικό στάδιο το οποίο εμπεριέχει τις ενέργειες από την εγγραφή του νέου στην υπηρεσία απασχόλησης μέχρι και την προσφορά, όπου πραγματοποιείται η αποκωδικοποίηση του προφίλ και των αναγκών και η εκπόνηση των ατομικών σχεδίων δράσης. Προκλήσεις όπως η αναπηρία, η ευθύνη για φροντίδα παιδιών, κτλ, πρέπει να αντιμετωπιστούν πριν από τις ενέργειες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων ή την προσφορά κάποιας θέσης εργασίας.

4. Προσφορά

Η τελευταία φάση αφορά την εκκίνηση της προσφοράς, που μπορεί να είναι θέση εργασίας, συνέχιση της εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτική άσκηση, στήριξη, μετά από την τοποθέτηση, για τυχόν προσαρμογές στο ατομικό σχέδιο δράσης και την αξιολόγηση της προσφοράς.

Σε αυτό το στάδιο πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η **συνεργασία με τους εργοδότες**, που μπορεί να υλοποιηθεί με:

- Παρέμβαση με δημιουργία ειδικής ομάδας, για καθοδήγηση και ενημέρωση εργοδοτών.
- Δράσεις συμβουλευτικής και καθοδήγησης των εργοδοτών όταν προσφέρουν θέση εργασίας /μαθητείας σε ευάλωτα άτομα.
- Δράσεις συμβουλευτικής σε επιχειρήσεις για δημιουργία κουλτούρας μαθητείας/ πρακτικής άσκησης ώστε να προσφέρουν περισσότερες θέσεις.
- Καθιέρωση βραβείων για επιχειρήσεις που στηρίζουν τους νέους.

11. ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες συστάσεις και επισημάνσεις της Επιτροπής, οι οποίες σχετίζονται με κάποιες από τις προαναφερόμενες πολιτικές και αφορούν την αποϊδρυματοποίηση, τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, την ενεργό ένταξη και την πολιτική Εγγύηση για τα Παιδιά. Ειδικότερα:

- Στην [Έκθεση Χώρας \(Country Report\) 2019](#) για την Ελλάδα γίνεται αναφορά τόσο για την ανάγκη προώθησης της πολιτικής αποϊδρυματοποίησης και της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Σημειώνεται δε ότι:
 - ✓ Η αποϊδρυματοποίηση παραμένει βασική πρόκληση. Έχουν διαπιστωθεί σημαντικές αδυναμίες όσον αφορά την φροντίδα παιδιών με αναπηρίες σε κλειστές δομές, την έλλειψη πολιτικών για εναλλακτικές μορφές φροντίδας και την έλλειψη κατάλληλης φροντίδας για παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας και συμπεριφοράς.
 - ✓ Πρόκληση επίσης παραμένει η βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και, παράλληλα, η διασφάλιση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Οι μαθητές με ειδικές ανάγκες εντάσσονται ως επί το πλείστον στα γενικά σχολεία, αλλά οι μεγάλοι χρόνοι αναμονής - έως και τρία χρόνια - για τη διάγνωση αναγκών, αφήνουν πολλά παιδιά χωρίς έγκαιρη θεραπευτική ή / και μαθησιακή υποστήριξη.
- Η ανάγκη προώθησης και βελτίωσης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης επισημάνθηκε και στα Συμπεράσματα της Ετήσιας Συνάντησης 2019 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Ειδικότερα η Επιτροπή:
 - ✓ Τόνισε την ανάγκη γρήγορης διάγνωσης υψηλής ποιότητας για όλους τους μαθητές με ειδικές ανάγκες ή δυσκολίες καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή διορθωτικών μέτρων στις τάξεις με τον έγκαιρο διορισμό ειδικευμένου προσωπικού.
 - ✓ Εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη σχετικών υπηρεσιών στην προσχολική εκπαίδευση και την ανάγκη επέκτασης των συγκεκριμένων παροχών σε όλους τους μαθητές με ειδικές ανάγκες, επιτρέποντας έγκαιρη ανίχνευση και υποστηρικτικά μέτρα.
- Στα δε Τελικά Συμπεράσματα (Summary Conclusions) της Ετήσιας Συνάντησης ΕΣΠΑ 2019 η Επιτροπή καλεί την Ελλάδα να ενισχύσει τα μέτρα για την κοινωνική ένταξη των παιδιών, σύμφωνα με την πολιτική Εγγύηση για τα Παιδιά, να αναβαθμίσει τα ενεργά μέτρα ένταξης για τις πιο ευάλωτες ομάδες και να συνεχίσει την υποστήριξη για την αποϊδρυματοποίηση.